

PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
Úrad Prešovského samosprávneho kraja

23. zasadnutie Zastupiteľstva
Prešovského samosprávneho kraja
dňa 19. 10. 2020

Číslo poradia:

Návrh na udelenie Cien PSK

Predkladá:

Ing. arch. Zita Pleštinská
poslankyňa Zastupiteľstva PSK

Návrh na uznesenie:

v prílohe

Spracoval:

Ing. Jaroslav Timko
Kancelária riaditeľa Úradu PSK

Odporúča:

Mgr. Fabián Novotný
riaditeľ Ú PSK

Prerokované:

Komisia pre udeľovanie verejných ocenení PSK

V Prešove dňa 12. 10. 2020

Návrh na uznesenie

Zastupiteľstvo PSK

A. berie na vedomie

návrh na udelenie Cien PSK

B. udeľuje Cenu PSK za rok 2020:

- 1) akademickému sochárovi Štefanovi Kovaľovi za osobitný prínos v záchrane a uchovávaní kultúrneho dedičstva Prešovského kraja a jeho prezentácii v oblasti výtvarného umenia.
- 2) RNDr. Igorovi Kudzejovi, CSc., riaditeľovi Vihorlatskej hvezdárne, za celoživotné dielo zasvätené propagácii astronómie a osobný a nenahraditeľný prínos pri zriadení astronomického komplexu európskeho významu, ktorý nezvyčajným spôsobom propaguje región doma i vo svete.
- 3) MUDr. Mariánovi Krížovi za významný prínos v rozvoji prešovského šachu, pedagogickú, vedeckú a publikačnú činnosť a propagáciu regiónu doma a v zahraničí.

1. Dôvodová správa

Prešovský samosprávny kraj v mesiacoch august a september informoval prostredníctvom médií širokú verejnosť o možnosti predkladať návrhy na udelenie Ceny PSK za rok 2020.

Do stanoveného termínu bolo Prešovskému samosprávnemu kraju doručených šesťnásť návrhov. Predmetné návrhy na svojom zasadnutí dňa 7. 10. 2019 vyhodnotila príslušná komisia a podľa Zásad pre udeľovanie verejných ocenení PSK predkladá Zastupiteľstvu PSK návrh na udelenie Cien PSK za rok 2020.

2. Predložené návrhy na udelenie Ceny PSK:

2.1.	Bc. DiS. LL. M Robert Némethi	hasič
2.2.	Miešaný Gréckokatolícky spevácky zbor Chrysostomos	
2.3.	Štefan Koval'	sochár
2.4.	Mgr. Anna Petričová	funkcionárka JDS
2.5.	Občianske združenie Záchrana – predseda OZ Záchrana František Majerský	
2.6.	Nadežda Muščíková	
2.7.	MUDr. Marián Kríž	lekár
2.8.	RNDr. Igor Kudzej, CSc.	riaditeľ Vihorlatskej hvezdárne
2.9.	Jozef Buranovský	dobrovoľný darca krvi
2.10.	Anna Mrugová	pôrodná asistentka
2.11.	Ing. Matúš Širocký	pôdohospodár
2.12.	Julián Gerhart	lektor
2.13.	RNDr. Viera Mikulová	pedagóg
2.14.	Prof. Ing. Jozef Gnap, PhD.	dopravný expert
2.15.	Jozef Hrubovčák	žurnalista
2.16.	Ján Gallovič	divadelný herec
2.17.	Mgr. Milan Choma	pedagóg, historik

3. Odôvodnenie návrhov

3.1 Navrhovaný: Bc. DiS. LL. M Robert Némethi, hasič

Navrhovateľ: Bc. Martin Fecko a Eva Labašková

Dňa 6. 12. 2019 došlo v Prešove na Mukačevskej ulici č. 7 k výbuchu bytovky. Navrhovaný sa zúčastnil na prvotných záchranných prácach bezprostredne po výbuchu. Po explózii sa v bytovke a jej okolí nachádzalo množstvo zranených osôb, ktorým bolo potrebné pomôcť. Ľudia boli v priamom ohrození života a navrhovaný sa bez zaváhania s nasadením vlastného života a zdravia zúčastnil záchrannej akcie spolu so záchrannými zložkami. V chaose, ktorý tam vznikol, pomáhal ľuďom, ktorí sa potrebovali dostať na miesto ošetrovania. Mnohým osobám pomohol dostať sa do bezpečia.

Robert Némethi nie je profesionálnym záchranárom ale človekom, ktorý bol náhodne v blízkosti nešťastia a urobil všetko pre pomoc neznámym ľuďom.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za nezištnú pomoc a nasadenie vlastného života pri záchrane zdravia a životov počas mimoriadnej situácie.

3.2 Navrhovaný: Miešaný Gréckokatolícky spevácky zbor Chrysostomos

Navrhovateľ: Štefan Karkošiak

Miešaný gréckokatolícky spevácky zbor Chrysostomos je zborom Gréckokatolíckej cirkvi vo Vranove nad Topľou. Za patróna si vybral sv. Jána Zlatoústeho (sv. Ioana Chrysostoma), konštantínopolského arcibiskupa.

Zbor vznikol v decembri v roku 1996. Vďaka svojmu bohatému repertoáru je častým hosťom na rôznych cirkevných a kultúrno-spoločenských podujatiach. Vystupoval v mnohých mestách a obciach Slovenska, no jeho spev si už vypočulo aj publikum v zahraničí (Česká republika, Poľsko, Maďarsko, Rakúsko, Srbsko, Čierna Hora, Taliansko). Spieval pre Slovenský rozhlas i Slovenskú televíziu. Svojím spevom sprevádza liturgie na mnohých odpustových slávnostiach, sviatkoch, ale aj sobášoch či pohreboch. Svojím účinkovaním sa kolektív zboru snaží odkrývať krásu a duchovné bohatstvo byzantsko-slovanského obradu.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za reprezentáciu Prešovského kraja doma i v zahraničí a zachovávanie kultúrneho dedičstva.

3.3 Navrhovaný: Štefan Koval', akademický sochár

Navrhovateľ: Mgr. art. Annamária Mikulík

Umelec, ktorému právom prináleží prívlastok „spätý s regiónom Prešovského samosprávneho kraja“ – jeho rodným krajom – užšie, úprimnejšie a bezprostrednejšie než hociktorý iný výtvarník.

Jeho sochy sú charakteristické svojim presahom do reality k zrkovému uchopeniu a symbolickému zovšeobecneniu. Jeho sochársky rukopis prezrádajú robustné tvary, skratkovitosť podania a výrazná hmotnosť diel. Štefan Koval' vo svojej tvorbe používa rôzne techniky, rôzne výtvarné technológie a vyjadruje sa v rôznych materiáloch, vždy však s náležitou profesionálnou zručnosťou a úctou. Úctou k myšlienke, ktorú spodoboval, k osobe, ktorú portrétoval, ale aj s rešpektom k soche, ktorú reštauroval. Realizoval mnohé pozoruhodné monumentálne exteriérové skulptúry ako aj komornejšie interiérové reliéfy, či plastiky zušľachtľujúce regionálne prostredie.

V sakrálnych skulptúrach, ktoré Štefan Koval' reštauroval a umelecky obnovil, sa naplno prejavilo jeho estetické vzopätie a spirituálne stotožnenie so svojimi duchovnými predchodcami, autormi pôvodných skulptúr. V objektoch, ktoré pre nás a pre budúce generácie zachránil, uplatnil svoju dôvernú znalosť kunsthistorických súvislostí rovnako ako svoju profesionálnu sochársku zručnosť nadobudnutú vo voľnej tvorbe.

Reštaurátorské schopnosti Koval'a v poslednom období využila Tatranská galéria aj pri reštaurovaní sympoziálnych sôch vo Vyšných Ružbachoch v areáli sympózia. Záchranou týchto moderných plastík sa bývalý „učeň“ vracia ako majster do priestoru svojich detských snov.

Letmo naznačené zvláštnosti a vlastnosti tvorivej osobnosti Štefana Koval'a sú pozoruhodné sami o sebe, vyniknú ešte viac pohľadom z filozofického nadhľadu, keď si uvedomíme, že veľkosť cieľa nespočíva v ňom samotnom, v jeho prvoplánovej rozmernosti, ale že je daná veľkosťou úsilia, ktoré si dosiahnutie cieľa vyžiadalo, čo v plnej miere platí o snažení tohto umelca.

Rozsah a veľkoleposť jeho úsilia, tvorby späté s rodným krajom si zasluhuje veľkú úctu a obdiv.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za osobitný prínos k záchrane a uchovávaniu kultúrneho dedičstva Prešovského kraja a jeho prezentácii v oblasti výtvarného umenia.

3.4 Navrhovaný: Mgr. Anna Petričová, členka Predsedníctva Ústredia JDS

Navrhovateľ: Ing. Štefan Eller, predseda RK JDS, Mária Klepáčová hospodárka OO JDS v Bardejove, Andrej Hankovský, podpredseda OO JDS v Bardejove

Život Mgr. Anny Petričovej nebol od detstva jednoduchý, no napriek tomu bola výbornou žiačkou a sama sa rozhodla, že bude študovať. Úspešne zmaturovala, nastúpila do učiteľských služieb a pokračovala v štúdiu diaľkovo na Pedagogickej fakulte v Prešove, odbor slovenský jazyk, dejepis a neskôr si doplnila aj špecifickú prípravu dievčat.

Počas svojho produktívneho veku sa venovala spoločenským aktivitám, no predovšetkým svojej profesii. Venovala sa deťom aj mimo vyučovania, mnohým poskytovala súkromné hodiny, najmä slabším žiakom, sirotám.

Má mimoriadne sociálne cítenie. Okrem práce v škole pracovala dlhé roky v zbore pre občianske záležitosti, neskôr bola štyri volebné obdobia poslankyňou Mestského zastupiteľstva v Bardejove. Vo svojej činnosti sa zameriavala na sociálnu oblasť. Často pomohla rodinám, ktoré si samy nevedeli pomôcť a to aj rómskym, ktoré bývali v jej volebnom obvode.

Počas jej poslancovania sa na sídlisku zrekonštruovala kanalizácia, vybudovali parkoviská, chodníky, rekultivovala sa zeleň a zlepšila sa čistota. Je to človek, ktorý nepozná vetu, že sa niečo nedá.

Život jej zasadil veľkú ranu. V dobe, keď mladší syn bojoval so zákernou rakovinou, na následky zranení spôsobených nehodou zomrel jej 36 ročný najstarší syn Andrej.

Od roku 2003 pracuje v Jednote dôchodcov Slovenska. Počas jej predsedovania sa zvýšil počet základných organizácií v okrese Bardejov zo šiestich na päťdesiat.

Pani Anna Petričová má veľmi dobrý vzťah k ľuďom, neľutuje svoj čas, sily a často aj prostriedky v prospech JDS. Vie spolupracovať s ľuďmi, inšpiruje ich, nemá problém zorganizovať žiadne podujatie v rámci okresu, kraja či Slovenska. Štyrikrát Prešovský kraj organizoval Celoslovenské športové hry, kde v organizačnom štábe bola číslo 1. Dvakrát to bolo v Bardejove. Ďalej to bola Celoslovenská výstava ručných prác „Zlaté ruky“ na vynikajúcej úrovni. Vie osloviť darcov, ktorí takéto podujatie vedia podporiť.

Dňa 29. mája 2018 na krajskom sneme v Prešove, bola zvolená za predsedníčku KO JDS, aj s touto funkciou si vie poradiť. Členovia predsedníctva kraja alebo okresu sú jej veľmi nápomocní, lebo ona ich vie osloviť a inšpirovať. Pripravuje aktivity, ktoré starších ľudí nabádajú k pohybu, vzdelávaniu, organizuje športové, spoločenské aktivity, pestuje vzťah k tradíciám, organizuje návštevy divadelných predstavení v Košiciach a v Prešove. Rozvíja cezhraničnú spoluprácu (Krajská rada seniorov v Olomouci, seniori z Gorlíc).

Je to človek činu, šoféruje, ovláda počítač, sama zhotovuje diplomy, ktoré sú ako umelecké obrazy, no hlavne vie spolupracovať s ľuďmi. Je veľmi obľúbená, váži si prácu iných a vie oceniť každé podujatie, ktoré JDS pripraví.

V roku 2011 bola vyhlásená za seniorku roka Slovenska v Bojniciach, taktiež ju ocenilo aj mesto Bardejov, bola jej udelená cena primátora mesta Bardejov. V roku 2015 ju ocenil aj minister sociálnych vecí a rodiny.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za jej dlhoročnú obetavú prácu, dobrovoľnícku činnosť, pomoc a spoluprácu v prospech seniorov Slovenska.

3.5 Navrhovaný: Občianske združenie Záchrana, predseda Občianskeho združenia Záchrana František Majerský

Navrhovateľ: Kolektív Občianskeho združenia Záchrana

Občianske združenie Záchrana roky organizuje podujatia v Prešovskom regióne, najväčšiu záchrannú súťaž Rescue Lesnica-Memoriál Mareka Rigdu, Rescue Day, najväčší záchranný kongres na Slovensku. OZ Záchrana každoročne organizuje charitatívne turnaje a zbierky, ktoré pomáhajú ľuďom preklenúť ťažké životné obdobie.

OZ Záchrana je držiteľom zlatého záchranného kríža za rozvoj a propagáciu záchrannej služby a držiteľom národnej ceny za rozvoj a propagáciu záchrannej služby.

OZ Záchrana je hlavným aktivistom pri rozmiestňovaní AED prístrojov na Slovensku. Len v Prešovskom kraji rozmiestnili štyridsať prístrojov, ktoré zachraňujú životy občanov.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za rozvoj a propagáciu záchrannej služby.

3.6 Navrhovaný: Nadežda Muščíková

Navrhovateľ: Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska

Pani Nadežda Muščíková 20 rokov svojou dobrovoľnou prácou pozitívne ovplyvňuje životy ľudí so zrakovým postihnutím.

Do Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska vstúpila v roku 1994. Jej nástupom do funkcie predsedníčky Základnej organizácie ÚNSS vo Svidníku v roku 1999 sa táto organizácia stala jednou z najaktívnejších v rámci Slovenska. Za 21 rokov zorganizovala viac ako stovku podujatí pre zrakovo postihnutých ľudí i pre verejnosť. Išlo najmä o rekondičné pobyty, poznávacie zájazdy, spoločenské a prezentačné akcie. Aktívne sa zapájala do celoslovenských kampaní, ako napr. dopravnú-výchovnú akciu Deň bielej palice alebo verejná zbierka Biela pastelka. V minulosti sa pani Muščíková aktívne venovala prednesu a v spolupráci s Podduklianskou knižnicou vo Svidníku organizovala večery poézie. Medzi jej úspešné projekty patrili tematicky zamerané tvorivé dielne ručných prác.

Medzi najvýraznejšie aktivity pani Muščíkovej patrí dlhoročná spolupráca s organizáciami poľského zväzu nevidiacich Rzesowského vojvodstva z Krosna a Strzyzowa. Spoločne uskutočnili desiatky vzájomných stretnutí a viacdňových výmenných pobytov, ktoré

boli zamerané na vzájomné spoznávanie našich krajín, prezentácie kompenzačných pomôcok pre nevidiacich a slabozrakých, i turnaje v spoločenských hrách prispôbených zrakovo postihnutým. Poľskí partneri viackrát ocenili túto spoluprácu a osobný prínos pani Muščíkovej čestnými uznaniami. Tým posledným bolo tohtoročné udelenie čestného členstva Polskeho zväzku niewidomych. Uvedené partnerstvá boli najúspešnejšou a jedinou pravidelnou cezhraničnou spoluprácou v rámci ÚNSS.

V roku 2006 sa stala pani Muščíková predsedníčkou Krajskej rady ÚNSS Prešov a tým aj členkou najvyššieho riadiaceho orgánu ÚNSS, jej ústrednej rady. Tieto funkcie zastávala až do roku 2018.

Nadežda Muščíková usilovne pracuje ďalej v prospech nevidiacich a slabozrakých ľudí. „Stále rozmýšľa a zakaždým na dačo príde,“ hovorí o nej kronikárka ZO ÚNSS Svidník Anna Dzurová. Bohaté životné skúsenosti a láskavá priateľská povaha vzbudzovala vždy u jej priateľov značnú mieru dôvery. Opätovala ju pomocou a dobrou radou. ÚNSS tiež ocenila jej prácu pamätným listom predsedu ÚNSS pri príležitosti 20. výročia založenia ÚNSS.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za dlhoročnú obetavú prácu pre nevidomých a slabozrakých a rozvoj cezhraničnej spolupráce.

3.7 Navrhovaný: MUDr. Marián Kríž, lekár

Navrhovateľ: Ján Jacoš, novinár

MUDr. Marián Kríž, PhD., narodený 6. 8. 1945 v Prešove, významným spôsobom reprezentoval Prešov v lekárskej vede aj na poli spoločenského angažovania sa. Mal veľký podiel na rozvoji prešovského šachu. Ako predseda šachového klubu Tatran Prešov sa pričínal o to, že prešovskí šachisti a šachistky dosahovali jedinečné úspechy v Československu, na Slovensku a v zahraničí, šachisti Tatrana Prešov hrali v roku 2000 v Pohári európskych majstrov. Významné medzinárodné úspechy dosiahli Eva Repková a Mikuláš Maník.

M. Kríž sa venoval aj pedagogickej práci, športovej medicíne, významná bola jeho vedecká a publikačná činnosť. Je zaslúžilým darcom krvi. Za svoju prácu dostal viacero ocenení, okrem iného aj Cenu Salo Flohra.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za významný prínos k rozvoju prešovského šachu, pedagogickú, vedeckú a publikačnú činnosť a propagáciu regiónu doma a v zahraničí.

3.8 Navrhovaný: RNDr. Igor Kudzej, CSc., riaditeľ Vihorlatskej hvezdárne

Navrhovateľ: Miroslav Bober, starosta obce Stakčín

Igor Kudzej, riaditeľ Vihorlatskej hvezdárne, za vyše 30 rokov na Kolonickom sedle vytvoril jedinečný astronomický komplex, ktorý sa stal centrom pozorovania, edukácie a popularizácie astronómie. Bol iniciátorom a realizátorom myšlienky Veľkého ďalekohľadu pod Vihorlatom. V roku 2002 sa to aj podarilo a na Kolonickom sedle bol nainštalovaný veľký ďalekohľad s priemerom hlavného zrkadla 1 meter, ktorý sa na dlhé roky stal najväčším ďalekohľadom nielen na Slovensku ale aj v Karpatskom oblúku.

V rámci zabezpečenia financovania rozvoja organizácie sa zapájal do množstva domácich i medzinárodných projektov, prostredníctvom ktorých nielen rozširoval a skvalitňoval infraštruktúru observatória, ale do regiónu pritiahol nových domácich aj zahraničných partnerov, ako napr. Spoznajme sa cez hviezdy 2004 – 2006, Karpatské nebo 2009 – 2012, Bieščady, nebo a hviezdy, 2013 – 2014, Rytmy prírody, 2013 – 2014, “Kozmický systém včasného varovania” 2014 – 2015, Astroturistika 2016, Vesmír na dlani, 2018 – 2019. Práve vďaka projektom bolo v roku 2012 vybudované planetárium, vďaka ktorému začali do regiónu prúdiť školy z celého kraja ale aj zo zahraničia. Je to jediné hybridné planetárium na Slovensku, ktoré na výuku využíva klasický optomechanický prístroj planetária ZKP2, digitálny prístroj planetária, klasickú, ale aj 3D projekciu. Je priekopníkom zavedenia a rozvoja novej formy zážitkovej turistiky na Slovensku – astroturistiky. Je jedným z iniciátorov založenia Parku tmavej oblohy Poloniny v roku 2010, ktorý zvýšil návštevnosť Polonín turistami z celého Slovenska i zo zahraničia. Inicioval tiež vznik obdobného parku v susednom Poľsku i na Ukrajine. V roku 2019 z projektu „Vesmír na dlani“ zrealizoval svoju myšlienku o planetáriu pod skutočnou hviezdnu oblohou a na Kolonickom sedle inštalovali M.A.R.S. – mobilnú astronomickú rotačnú stanicu, ktorá sa stala pre návštevníkov obrovskou atrakciou a je jedinečná na Slovensku i v susedných krajinách. Svojimi aktivitami do miest, kde v minulosti končili prашné cesty, dokáže dnes pritaľhnúť nie stovky ale tisíce návštevníkov, ktorí využívajú služby v regióne a tým napomáhajú vzniku pracovných miest v oblasti cestovného ruchu. Ako to bolo aj v tomto roku, keď počas leta usporiadali 230 podujatí, ktoré cielene navštívilo vyše 4200 návštevníkov.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za celoživotné dielo zasvätené propagácii astronómie a osobný a nenahraditeľný prínos pri zriadení astronomického komplexu európskeho významu, ktorý nezvyčajným spôsobom propaguje región doma i vo svete.

3.9 Navrhovaný: Jozef Buranovský

Navrhovateľ: Jarmila Buranovská

Už v osemnástich rokoch zaujala pána Jozefa Buranovského myšlienka záchrany ľudského života darovaním krvi. Táto činnosť sa pre neho v ďalších rokoch stala poslaním. V oblasti bezpríspevkového darcovstva krvi a krvných doštičiek sa stal rekordmanom aj v rámci Slovenska. V pomere k jeho veku a pravdepodobne aj celkovo dosiahol doposiaľ rekordný počet 307 bezplatných odberov. Vo voľnom čase sa nepretržite venuje propagácii darcovstva krvi.

Za uvedené aktivity bol Miestnym spolkom Slovenského Červeného kríža v Prešove ocenený bronzovou, striebornou, zlatou a diamantovou Kňazovického plaketou, medailou Dr. Krišťu a taktiež mu bolo udelené vyznamenanie Slovenského Červeného kríža II. stupňa.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za dlhoročnú vysoko humánnu činnosť pri propagácii darcovstva krvi a rekordný počet darovaní krvi a krvných doštičiek.

3.10 Navrhovaný: Anna Mrugová

Navrhovateľ: Mgr. Lucia Kaščáková

Pani Anna pracuje ako pôrodná asistentka v agentúre domácej ošetrovateľskej starostlivosti v okrese Stará Ľubovňa.

Jej pacientov tvoria vo veľkej miere ženy z marginalizovaných rómskych skupín, ktoré navštevuje v ich domácnostiach. Priamo na mieste pracuje v nesmierne náročných podmienkach.

Aj napriek tomu, svoje povolanie vykonáva svedomito, s veľkou pokorou a svoju činnosť neprerušila ani počas prvej vlny pandémie COVID-19.

3.11 Navrhovaný: Ing. Matúš Širocký

Navrhovateľ: Ing. Anton Valíček

Pán Širocký nezabudne nikdy pripomenúť radosť, že pri voľbe svojho životného povolania si zvolil poľnohospodárstvo. Jeho voľba vychádzala zo skutočnosti, že vyrastal na dedine a tu v roku 1960 založili JRD Široké. Spojenie rodiny s rodnou hrudou ho naučilo, že poľnohospodárstvo nie je zdrojom rýchlych príjmov, ale je súčasťou dedinského života. Robiť veci ináč, možno novšími postupmi, ho utvrdilo v presvedčení, že aj poľnohospodárstvo potrebuje vzdelaných ľudí a rozhodnutie byť poľnohospodárom je tým jeho najlepším rozhodnutím.

Po škole nastalo mierne vytriezvenie. Ako mladému absolventovi mu občas bolo na príťaž, že musí robiť nie vtedy, keď chce. Jeho fabrikou bola príroda so všetkými nástrahami, počasím a podobne. Robiť musel aj v čase keď ostatní mali voľno. Vtedy pochopil, že poľnohospodárstvo to nie je len robota, je to životný štýl. Ľudia toto povolanie nerobia len pre výplatu. Pochopil jedno, že práca v poľnohospodárstve je vlastne boj s časom 12 mesiacov a 365 dní v roku.

Jeho vzormi v živote boli jednoduchí ľudia spätí s robotou na rodnej hrude, ktorým sa chcel podobať. Raz to bol jeho deda, ktorého si pamätá aj ako starčeka s motykou starajúceho sa o vtedy založený sad. Neskôr to boli jednoduchí traktoristi na JRD, ktorí brázdili polia na kombajne E -512. Kombajn E-512 bolo niečo, o čom v mladosti ako mladý predseda JRD sníval. Na jeho využitie traktoristi neboli pripravení. Väčšinu vecí riešili za pochodu. Tu platilo literárne, ľudia rastú s úlohami.

Cení si, že život mu vždy dal na spoločnej pracovnej ceste tých najlepších sputnikov. Používal staré vojenské heslo, že ani najlepší generál nevyhrá bitku bez oddaného vojska. S úsmevom vyslovoval slogan, že mužstvo priemerných môže poraziť mužstvo hviezd. Život ho naučil chápať jednoduché pravidlo - učiť sa treba od každého aj od tých, čo robia chyby. Treba si iba urobiť ponaučenie - takto sa to robiť nemá.

Družstvo v Širokom bolo vstupnou bránou Šariša. Obrobené polia, pasúce sa stáda, vybudované obce, to bola vizitka aj pracovníkov poľnohospodárskeho družstva pod vedením pána Širokého. Po odchode do dôchodku zanechal nasledovníkom podnik kombinátneho typu s pekárnou, mliekárňou, bitúnikom, mäsovýrobou, pridruženou výrobou a sieťou vlastných predajní.

Ing. Matúš Širocký sa radil medzi popredných manažérov v agrosektore. Úspešne dokázal adaptovať ním riadený podnik na efektívne hospodárenie v trhových podmienkach. Poľnohospodárske družstvo Branisko pod jeho vedením bol dlhodobo ekonomicky stabilizovaný podnik so zabezpečeným zvyšovaním a skvalitňovaním majetku družstva. Skôr ako ostatní pochopil, že poľnohospodárstvo to nie sú len vzorne obrobené polia, stráne pasúcich sa zvierat, hospodárske

budovy, pridružená výroba, výroba a predaj potravinárskych výrobkov, ale je to celý vidiek. Ľudia, krajina v ktorej žijú a pracujú, že jeho práca je pokračovaním práce predkov a začiatkom práce tých, ktorí prevezmú žezlo po nás. Úzko spolupracoval s obecnými úradmi v obciach zlúčeného PD, farskými úradmi, telovýchovnými jednotami, poľovníckymi združeniami, dôchodcami, mládežníkmi, školami a podobne. Podnik pod jeho vedením pomáhal s budovaním obcí, občianskej výstavby, materských škôl, bytovej výstavby, plynofikácií obcí, obecných a poľných komunikácií, športovísk a podobne.

Ing. Matúš Širocký bol známy aj z činnosti profesijných organizácií v poľnohospodárstve Šarišskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory a Zväzu poľnohospodárskych družstiev .

Je ťažké zapísať 80 rokov života človeka do niekoľkých riadkov. Tí, čo s ním spolupracovali, vedia, o čom sú tieto riadky. Tí mladší sa dozvedia z rozprávania rodičov starých rodičov, že v ich teritóriu pôsobil človek, ktorému, aj keď sa narodil v čase druhej svetovej vojny, bolo dopriane napísať "PAX ARVA COLAT" - "V MIERI OBRÁBAŤ POLIA", orat' „otcovu roľu“.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za celoživotné dielo pri rozvoji poľnohospodárstva.

3.12 Navrhovaný: Julián Gerhart

Navrhovateľ: Mgr. Jana Kostovčáková

Julián Gerhart študoval na Gymnáziu Konštantínova 2 v Prešove, odkiaľ odišiel na Aarhus University v Dánsku študovať marketing a manažment. Absolvoval aj štúdium v Kanade, no nakoniec sa rozhodol vrátiť naspäť na Slovensko, aby rozbehol projekt online vzdelávacej platformy pre stredoškôľakov.

Frustráciu z častokrát nefungujúceho vzdelávacieho systému a demotivovaných študentov zobral do vlastných rúk a vytvoril online platformu www.zmudri.sk, kde sa študenti pútavo dozvedia viac o občianskych a praktických témach cez krátke videá, pri ktorých sa už nebudú pýtať: „Načo mi toto bude?“.

Videokurzy sa zameriavajú na dôležité témy, ako kritické myslenie, hľadanie práce, finančná gramotnosť, digitálna bezpečnosť, aktivizmus a mnoho ďalších. Za dva roky existencie má Zmudri, ktoré Julián vedie, na konte viac ako 40 videokurzov, viac ako 2500 registrovaných učiteľov a materiály, ktoré boli použité na viac ako 600 školách. Program nevytvára iba videokurzy, ktoré môžu žiaci pozerať vo voľnom čase alebo počas vyučovania, ale vytvára podporu aj učiteľom, ktorým dodáva ku kurzom metodické materiály a aktivity, ktoré môžu použiť v rámci vyučovania. Z pôvodnej myšlienky tvorby videí pre mladých ľudí vo voľnom čase po večeroch a víkendoch, popri vlastných prácach alebo štúdiu sa Juliánova myšlienka zmenila na profesionálnu organizáciu, ktorá zamestnáva na 3 plné a jeden polovičný úväzok. Vďaka jeho silnej vízii pomôcť slovenskému vzdelávaniu a na základe spätných väzieb od učiteľov aj odborníkov na vzdelávanie sa Zmudri transformovalo na nástroj, ktorý slúži nielen mladým ľuďom vo voľnom čase, ale pomáha aj učiteľom pri vyučovaní a oslovuje mladých ľudí cez školu a učiteľa. Podľa prieskumu na vzorke 1000 študentov, 87 % by odporúčalo videokurzy spolužiakom, 85% považovalo videá za zábavné a vtipné a 78 % považovalo obsah videí za nápomocný v živote.

Julián s projektom už získal cenu Social Impact Award 2018, Leaf Award, rovnako sa stal Lektorom roka v Learning & Development Awards v kategórii Young talent a v apríli tohto roka sa stal súčasťou rebríčka Forbes 30pod30 v kategórii Veda a vzdelávanie.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za aplikáciu inovatívnych nápadov vo vzdelávacom systéme.

3.13 Navrhovaný: RNDr. Viera Mikulová

Navrhovateľ: Ing. Mária Takáčová

RNDr. Viera Mikulová pracuje v školských službách 35 rokov. Stála pri zrode Obchodnej akadémie v Starej Ľubovni, ktorá na trhu SOŠ ako samostatná škola pôsobila 28 rokov a ktorá je od septembra 2020 organizačnou zložkou Spojenej školy, Stará Ľubovňa. Počas celého obdobia samostatnej existencie školy pôsobila vo funkcii riaditeľky školy. Svojou prácou sa zasadila o rozvoj školstva, o propagáciu PSK na Slovensku i v zahraničí. Vybudovala SOŠ, ktorá patrila medzi školy s veľmi dobrými výsledkami. Podpísala sa pod vybudovanie bilingválnej obchodnej akadémie - jedinej bilingválnej OA v Prešovskom samosprávnom kraji. RNDr. Viera Mikulová sa podpísala pod projekt Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov pre trh práce, ktorý bol realizovaný zo zdrojov EÚ v rámci Európskeho sociálneho fondu, za ktorý bola škole udelená Európskou komisiou pre vzdelávanie, odbornú prípravu, kultúru a viacjazyčnosť Európska značka 2006 v jazykovom vzdelávaní. Žiakov školy a pedagogických zamestnancov zapojila do Programu EÚ pre vzdelávanie, odbornú prípravu, mládež a šport Erasmus+. Vypracovala a manažérsky viedla projekty v rámci Programu celoživotného vzdelávania - podprogram Leonardo da Vinci. Prostredníctvom uvedených projektov odborné zahraničné stáže absolvovalo viac ako 300 žiakov školy a 52 sprevádzajúcich osôb v partnerských organizáciách v Anglicku, Nemecku, PL, ČR a Španielsku. Vypracovala a manažérsky viedla mnohé projekty financované z OP Vzdelávanie, Národné projekty XI SOP ĽZ, projekty financované ESF, SOCRATES, INTEREG III A... Cieľovou skupinou realizovaných projektov boli žiaci strednej školy, ale i pedagogickí zamestnanci, zamestnanci firiem, samosprávy, evidovaní nezamestnaní... Škola a jej pedagogickí zamestnanci v projektoch vystupovali ako partneri i ako vzdelávacia inštitúcia.

Podieľala sa na projektoch, ktoré realizoval ÚPSVaR v Starej Ľubovni. Ako riaditeľka školy aktívne pracovala v Asociácii SOŠ Slovenska, v OZ AMOS v Starej Ľubovni. Ako lektor pôsobila v Katolíckej univerzite v Ružomberku.

RNDr. Viera Mikulová má mimoriadnu schopnosť pracovať v tíme, ktorá sa odzrkadľuje aj v jej prístupe v práci so žiakmi i v kolektíve pedagógov. Je vynikajúcou manažérkou, ktorá svojich podriadených vie motivovať i povzbudiť. Jej vízie týkajúce sa rozvoja školy i ľudských zdrojov sú výnimočné. Vďaka nej je škola vynikajúco materiálno-technicky vybavená, pedagogický kolektív osobnostne i odborne neustále rastie. S láskou rozvíja vedomosti a zručnosti žiakov v odborných ekonomických predmetoch, v matematike a v štatistike. Umožňuje žiakom osobnostne i vedomostne rásť. Jej prácu ocenil minister školstva, vedy, výskumu a športu SR v roku 2016 udelením Medaily sv. Gorazda za dlhoročnú pedagogickú prácu a mimoriadne výsledky dosiahnuté so stredoškolskou mládežou.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za dlhoročnú pedagogickú činnosť a dlhoročné prispôsobovanie vzdelávacieho systému potrebám praxe.

3.14 Navrhovaný: prof. Ing. Jozef Gnap, PhD.

Navrhovateľ: Ing. Alexander Galajda

Nadobudnuté poznatky, prof. Ing. Jozef Gnap, PhD., rodák z Brezova (okres Bardejov), premieta pri príprave študentov, ktorí sú prínosom pre súkromný ale aj verejný sektor. Vedomosti aplikuje v praxi pri mnohých úspešných projektoch, ktoré pod jeho vedením zlepšili kvalitu života obyvateľov na území Slovenskej republiky. Z významných projektov môžeme spomenúť Plán dopravnej obslužnosti Bratislavského a Prešovského samosprávneho kraja, Plány dopravnej obslužnosti miest, Stratégiu budovania Integrovaného dopravného systému v Žilinskom kraji, Prepravný-tarifný systém integrovaného dopravného systému Prešovského samosprávneho kraja a štúdiu realizovateľnosti tarifno-informačného zabezpečenia integrovaného dopravného systému. Veľkým prínosom je aj výskumná činnosť, ktorá je základným predpokladom pre úspešné fungovanie navrhovaných riešení v praxi.

Navrhovaný tiež zastáva funkciu predsedu sekcie vydavateľstva a vzdelávania Zväzu zasielateľstva a logistiky Slovenskej republiky, kde je grantom kurzu celoživotného vzdelávania Zasielateľstvo-Špedičný expert, ktorý má celosvetovú akreditáciu od FIATA (celosvetová asociácia zasielateľstva a logistiky).

Prof. Gnap je vedúcim katedry cestnej a mestskej dopravy, ktorá garantuje vysokoškolské vzdelávanie v študijných programoch „Cestná doprava“, „Dopravné služby v osobnej doprave“, „Zasielateľstvo a logistika“ a nový študijný program „Expertízna činnosť v cestnej doprave“. V súčasnosti je členom sektorovej rady pre dopravu, logistiku, poštové služby, ktorá svojimi aktivitami prispela k vybudovaniu Národnej sústavy povolání v SR a členom pracovnej skupiny pre programovanie v sektore doprava v programovacom období 2021 - 2027.

Úzko spolupracuje s odbornou praxou so ZAD, ČESMAD Slovakia, Združenie MHD a ZLZ SR. Je zodpovedným riešiteľom viacerých výskumných projektov, členom redakčných rád domácich a zahraničných odborných a vedeckých časopisov, členom vedeckých rád medzinárodných konferencií z oblasti dopravy a logistiky. Má rozsiahlu vedeckú a odbornú publikačnú činnosť, vrátane impaktovaných časopisov v medzinárodne uznávaných databáz WoS a Scopus.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za jeho celoživotný prínos v oblasti dopravy

3.15 Navrhovaný: Jozef Hrubovčák, žurnalista

Navrhovateľ: Ján Nemčík, Humenné - dôchodca

Jozef Hrubovčák začal v roku 1957 pracovať v krajských novinách Nový život v Prešove, neskôr vo Východoslovenských novinách v Košiciach. Z Košíc prestúpil z rodinných dôvodov do n. p. Chemlon v Humennom, kde sa stal šéfredaktorom novovytvorených podnikových novín Chemlon.

Vydávaný dvojtýždenník pod jeho vedením mal vysokú úroveň, čo bolo ocenené v rámci GR Slovochemia aj vo Zväze slovenských novinárov.

Za svoje kritické postoje v auguste 1968 proti vstupu spojeneckých vojsk do Československa bol zbavený práce v redakcii, mal zákaz publikovania až do novembra 1989. Nebolo mu dovolené ani vydať 2 zbierky umeleckých reportáží z obdobia SNP a druhej svetovej vojny.

Po nežnej revolúcii bol Jozef Hrubovčák pracovne i novinársky plne rehabilitovaný a mohol začať zase pracovať v redakcii Chemlonu. Ako skúseného novinára ho ONV v Humennom menoval za predsedu redakčnej rady Podvihorlatských novín.

V čase svojho profesionálneho pôsobenia v novinách napísal množstvo rôznych publikácií pre ONV v Humennom, OSP, Jednotu spotrebné družstvo, mesto Humenné, OP Reštaurácie, OÚNZ v Humennom, Jednotu v Giraltovcích, Jednotu vo Svidníku, Jednotu v Revúcej, ako aj viaceré ďalšie organizácie, ktoré mali vysokú literárnu a odbornú úroveň.

Kvalita jeho príspevkov v dennej i inej tlači bola opakovane ocenená novinárskymi a literárnymi cenami v rámci kraja, Slovenska i bývalého Československa.

Jozef Hrubovčák, aj keď na dôchodku, je publikačne činný. Prispieva do Obecných novín, Verejnej správy, Pravdy, Ročenky odbojárov, Bojovníka, Podvihorlatských novín i niektorých iných periodík. Píše o živote ľudí, činnosti samosprávy, o práci obecných a mestských úradov a o mnohých ďalších aktuálnostiach.

Jozef Hrubovčák je členom predsedníctva ObV SZPB v Humennom, kde je zároveň predsedom komisie pre historicko-dokumentačnú činnosť.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za propagáciu Prešovského kraja, mesta Humenné aj ďalších regiónov Slovenska.

3.16 Navrhovaný: Ján Gallovič

Navrhovateľ: Mgr. Emília Antolíková, vedúca odboru kultúry PSK

Ján Gallovič je významný divadelný, dabingový herec a spevák známy na Slovensku aj v zahraničí. Bol študentom gymnázia v Poprade, kde úspešne zmaturoval v roku 1979 a kde sa zoznámil s divadlom v súbore OKO. V roku 1983 sa stal absolventom VŠMU a jeho prvé herecké kroky viedli do divadla Nová scéna v Bratislave. V rokoch 1983 – 1996 sa jeho pôsobiskom stalo aj nitrianske Divadlo Andreja Bagara, kde sa jeho talentu diváci tešili štyri sezóny. Ján Gallovič sa popri umeleckej tvorbe v divadle venoval aj komerčnej stránke filmu. V deväťdesiatych rokoch stvárnil mnoho filmových postáv zo slovenskej produkcie. Vďaka svojmu charizmatickému hlasu si našiel uplatnenie aj v dabingovej tvorbe, za čo bol aj ocenený v roku 1997 cenou Zlatá slučka za najlepší mužský výkon a v roku 1998 výročnou cenou Literárneho fondu za divadelnú tvorbu v roku 1997. Od polovice roku 1996 sa uplatnil v Národnom divadle, ktorého stabilným členom je dodnes.

3.17 Navrhovaný: Mgr. Milan Choma, pedagóg

Navrhovateľ: PhDr. Mgr. Ján Ferencák, MBA

Milan Choma je pedagóg, humanizátor histórie a organizátor náučno-osvetových aktivít. Študoval Pedagogickú fakultu UPJŠ v Prešove s aprobáciou matematika a chémie. Učil na niekoľkých stredných a základných školách, napríklad v Spišskej Belej či Kežmarku. Je autorom troch víťazných prác celoslovenského kola pedagogického čítania a zástancom Komenského školy hrou.

Na hodinách sa snažil do odborných predmetov vniesť niečo ľudské. Postupne tematicky prepojil medzipredmetovým vzťahom aj históriu, geografiu, či iné prírodné vedy. Študentov zaujal aj svojou osobnostnou záľubou, ochotníckym divadlom. Stal sa zakladateľom školského vedeckého divadielka učiteľov a žiakov Schola Humanitatis (1987-2012) na Združenej strednej odbornej škole obchodu a služieb v Kežmarku (dnes Stredná odborná škola, Garbiarska 1). Ako autor dramatických pásiem prezentoval významné osobnosti vedy. Svoje takmer 25-ročné pôsobenie začalo divadielko predstavením o rodákovi zo Spišskej Belej, Jozefovi Maximiliánovi Petzvalovi. Pokračovalo dramatickým pásmom o Georgovi Buchholtzovi, Dr. Vojtechovi Alexandrovi a iných. Zúčastňovalo sa na výročných akadémiách, vedeckých konferenciách, kolokviách a spolupracovalo s divadlom Schola Ludus v Bratislave. Sám Milan Choma participoval aj pri tvorbe dokumentárnych filmov Aurel Stodola, Výdych a nádych a V. Alexander.

Záujem o históriu sa tiahne celým jeho životom. Od útleho veku mu za vzor otec dával M. R. Štefánika a strýka, generálmajora leteckva a vojenského diplomata ČSR. Neskôr ako pedagóg začlenil dejiny do výučby a prikladal dôraz najmä pamätníkom, pamätným tabuliam a sochám, ktoré sú učebnicami v reáliách. Odhalil ich niekoľko desiatok. Je členom Spišského dejepisného spolku, spolupracuje so Spoločnosťou A. Genersicha, Spolkom Milana Rastislava Štefánika a Zväzom protifašistických bojovníkov. V súčasnosti prednáša o významných dejateľoch aj pre verejnosť.

Turistika vo Vysokých Tatrách a aj priateľstvo s Petrom Petrasom ho podnietila k tomu, aby sa zaujímal o dôležité osobnosti v tejto oblasti. V minulosti organizoval 28 tatranských večerov pre verejnosť, kde predstavil osobnosti Tatier. Besedoval so žiakmi základných, stredných a vysokých škôl, prezentoval výstavy na tatranských vysokohorských chatách.

Literatúra je ďalšou z jeho mnohých vášní. Je autorom viacerých odborných článkov a publikácií. Tie sú prevažne o osobnostiach vedy a techniky, napríklad kniha o Vojtechovi Alexandrovi z roku 2016, alebo Ján Baláž (2014). Venuje sa aj písaniu príležitostných básní a textom piesní. Na prelome tisícročia vydal knižku Legendy a básničky spod Vihorlatu. Dlhodobou je členom prípravného výboru Literárneho Kežmarku.

Vyššie spomínané aktivity boli už viackrát ohodnotené. Milan Choma získal plaketu J. A. Komenského – Sophista pro región, pamätnú plaketu obce za šírenie dobrého mena, niekoľko ocenení od Združenej strednej odbornej školy obchodu a služieb za dramatickú činnosť. Ocenili ho aj diplomom Karpatskonemeckého spolku a Spoločnosti A. Genersicha.

Cena PSK sa navrhuje udeliť za dlhoročnú pedagogickú činnosť, propagáciu regionálnych historických osobnosti a úspechy dosiahnuté s ochotníckym divadlom.

Prešovský samosprávny kraj
Námestie mieru č. 2, 080 01 Prešov
Komisia pre udeľovanie verejných ocenení PSK

Uznesenie č. 1/2020
zo zasadnutia komisie pre udeľovanie verejných ocenení PSK konanej dňa 12. 10. 2020

Komisia pre udeľovanie verejných ocenení PSK:

A. Berie na vedomie

informatívnu správu o predložených návrhoch na udelenie Ceny PSK za rok 2020

B. Odporúča Zastupiteľstvu PSK udeliť Cenu PSK za rok 2020:

- 4) akademickému sochárovi Štefanovi Kovaľovi za osobitný prínos v záchrane a uchovávaní kultúrneho dedičstva Prešovského kraja a jeho prezentácii v oblasti výtvarného umenia.
- 5) RNDr. Igorovi Kudzejovi, CSc., riaditeľovi Vihorlatskej hvezdárne, za celoživotné dielo zasvätené propagácii astronómie a osobný a nenahraditeľný prínos pri zriadení astronómického komplexu európskeho významu, ktorý nezvyčajným spôsobom propaguje región doma i vo svete.
- 6) MUDr. Mariánovi Krížovi za významný prínos v rozvoji prešovského šachu, pedagogickú, vedeckú a publikačnú činnosť a propagáciu regiónu doma a v zahraničí.

V Prešove 12. 10. 2020

Zapísal: Ing. Jaroslav Timko

Ing. arch. Zita Pleštinská
predsedníčka komisie
v. r.